

Helytörténet és világtörténet címmel jelent meg nemrég **Hermann Gusztáv Mihály** történész új kötete – [eg](#)

[y olvasmányos kis könyv](#)

, amiben a Székelyudvarhely története iránt érdeklődők igen érdekes történeteket olvashatnak.

Úgy is felfoghatjuk, hogy tulajdonképpen tudósításokat olvasunk néhány száz évvel korábbról, zavaros, illetve vérzivataros korszakokból. És amire rájöhetünk: múltunk kísértetiesen hasonlít a jelenünkhöz.

Gábor Áron elődje és a pestisjárvány

Arra ma is van példa, hogy valaki a szaktudását nem idehaza adja el, hanem másutt – ha a „senki sem lehet próféta a saját hazájában” mondás alapján olvassuk a székely ágyúöntő Orbán mester történetét, akkor rájöhetünk, hogy ez **nagyon sok esetben ma is így működik.**

A kötet első „tudósításában” ugyanis Orbán mester történetét olvashatjuk, aki ágyúöntő szakértelmét a Konstantinápoly elfoglalására törekedő törökök szolgálatába állította – nem kevés sikerrel, ugyanis többek között kőgolyót lövő szerkezetei segítségével sikerült bevenni a

várat.

A pestisjárványok borzalmai elől Udvarhely és környéke sem tudott megmenekülni – tizedelte itt is a lakosságot rendesen ez a szörnyűség. Ennek emléke is van Udvarhelyen, a ferencrendi templom oldalán egy márványtábla őrzi azoknak a papoknak az emlékét, akik az 1710. évi járvány idején önfeláldozóan segítették a haldoklókat.

A török fogságából szabaduló XII. Károly svéd király tájainkon ment át 1714-ben, **de városkánkban nem járt**

– habár ezt a nyolcvanas évekig így tudtuk, Hermann írása azt bizonyítja, hogy a néhány száz évvel ezelőtti történéseket is át lehet írni.

Az valóban igaz, hogy a környéken ment át a király a kíséretével (Vargyas, Nagyszeben, Kolozsvár, Székelyhíd, Debrecen volt az útvonala), de Udvarhelyen nem haladt keresztül – szegényebbek vagyunk egy királyi látogatással, de a felkutatott oklevelek és más források ezt jelzik.

A karóba húzott gazember és a megosztottság

A kötet legérdekesebb sztorija Udvarhely 1600-as éveinek bűnözőiről szól – akkor is voltak gonosztevők, rablótámadások, alvilág. Részegek katonák, a Református Kollégium kicsapongó, részegek, verekedős diákjai, illetve **Zólya György** története.

A „serény, jó gazda” előre kitervelte egy zsidó városlakó megölését, s ezt véghez is vitte – a krónikákból kiderül, hogynemcsak ezt a gaztettet követte el, hanem másokat is, lopott, csalt, hazudott. Sorsa pedig az lett, hogy „nyársra verve”, azaz karóba húzva végezte, a nyárs a bal vállán jött ki.

„És így felállítatván egész nap beszélett, az embert, aki oda ment, megismerte s név szerint megszólította, nevezetesen pedig azon könyörgött, hogy valaki lőjön a fejébe, ne kínlódjék sokáig; esteledvén az idő és sötétülni kezdvén az ott mulatozó népnek azt mondotta: immár késő üdő vagyon, menjenek haza kegyelmetek! És így ott hagyatván, másnap virradólag halva találtatott.” – olvashatjuk a könyvben.

Fotó: Vofkori György: Székelyudvarhely - Várostörténet képekben

Azt, hogy a ma oly sokat emlegetet politikai megosztottság régebb is jelen volt Udvarhely életében, a két utolsó történet jelzi ékesen: 1848 tavaszán városkánkban sem volt egyértelmű az, hogy mindenki a Pesten kitört forradalom mellé állt volna, s azt, hogy valaki politikailag nem mindig az éppen divatos vagy megszokott irányzatok mellé állt, ezt jól példázza **Schubert János** sütőmester története.

A történelem nemcsak győztes vagy vesztes háborúk története – a történelem tulajdonképpen egy mozaik, ami **az egyszerű emberek egyszerű történeteiből áll össze**. Egykori udvarhelyi emberek történeteiből is.